

A HELYI RENDÉSZETI EGYÜTTMŰKÖDÉS RENDSZERE*

CHRISTIÁN László

egyetemi docens (NKE RTK, PPKE JÁK)

1. Bevezető

„A közbiztonság a társadalom életminőségének a része, olyan kollektív, értékkel bíró termék, amelynek kialakítása és megőrzése közös ügy.” – fogalmaz a jelenleg hatályos bűnmegelőzési stratégia.¹ A települések közbiztonsági helyzete nem azonosítható a közbiztonság országos alakulásával, ezért különösen fontosnak tartottam a bárki által hozzáférhető adatokon túl átfogó feltáró, érdemi részletekbe menő vizsgálatot végezni és az ország legkülönbözőbb pontjain Békéstől Komárom-Esztergom megyéig. A kutatás során három vizsgálati módszer együttes alkalmazásával dolgoztam. Egyrészt empirikus vizsgálat keretében mintegy tucatnyi hazai településen – Gyula, Sarkad, Békéscsaba, Miskolc, Szendrő, Edelény, Tata, Bicske, Százhalombatta és Budapesten több helyszínen – 20 személyes mélyinterjút készítettem a helyi közbiztonság megteremtésében érintett meghatározó szereplőkkel, így különösen rendőri vezetőkkel,² polgármesterekkel, jegyzőkkel, polgárőrökkel, települési rendszetek vezetőivel. Másrészt Magyarország három teljesen eltérő adottságokkal rendelkező települése esetében az érintettek – polgármester (alpolgármester), rendőr vezető, önkormányzati rendszet (közterület felügyelet vezetője), polgárőr vezető – bevonásával kiscsoportos fókuszbeszélgetésre került sor, amely lehetővé tette a téma másik irányú megközelítését. Harmadrészt az előbbieket mellett a tanulmány elkészítéséhez felhasználtam az önkormányzati rendszetek szabályozását, szervezetét és gyakorlati működését feltáró, Bacskárdi Józseffel közös online kérdőíves kutatás egyes eredményeit is. A 40 kérdésből álló online kérdőívet az önkormányzati rendszetek/közterületfelügyelet

* A tanulmány a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt Zrínyi Miklós Habilitációs Program keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

¹ 1744/2013. (X.17) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023).

² Ezúton köszönöm Papp Károly rendőr altábornagy, rendőrségi főtanácsos, rendészeti országos főkapitány úr engedélyét a kutatás lefolytatásához és a rendőri vezetők interjúalanyként történő bevonásának lehetőségét.

vezetői töltötték ki, a megyei jogú városok (MJV) esetében 23-ból 21, a fővárosból 24-ből 19, valamint 34 egyéb település rendészetének a vezetője is kitöltötte.³

2. Releváns előzmények a rendszerváltástól napjainkig

A rendszerváltás szinte „kegyelmi pillanatnak” mutatkozott az államrendőrségi modell lebontására és demokratizálására. Maga Horváth Balázs az Antall-kormány belügyminisztere így vélekedett 1990-ben a rendszerváltás előtti rendőrségről: „[...] a gondolkodást megnyomorító, önálló kezdeményezésre képtelen, felelősséget vállalni nem tudó egyének gyülekezete a szocialista hatalom rendőrsége. Az ilyen működést segítette a mindent jótékony homályban tartó titkosság, a katonai rend és a feltétlen engedelmesség elve. A szigorúan hierarchizált felépítésen nyugvó rendszert haborús nélkül általánossá tették olyan területeken is, ahol a munka természete ellentmondott a katonai rendtartásnak.”⁴

A változtatás iránti igény fókuszában a fő vezérelvek a következők voltak: a demilitarizáció, a decentralizáció és a depolitizálás, de erőteljesen megjelent a rendőrség professzionális szervezetté alakításának elvárása is. Ekkor érdemben felmerült az önkormányzati rendőrség újbóli életre hívásának lehetősége, összhangban az önkormányzati rendszer kiépítésével. Megalapozottan feltételezzük, hogy az 1990 őszi taxisblokádi fordulópontot jelentett a rendészet vonatkozásában is, a fenti intenzív reformtörekvések alább hagytak. A helyes út megtalálásához külső segítséget is igénybe vett a magyar kormányzat és 1990 tavaszán azzal a kéréssel fordult a Team Consult nevű svájci céghez, hogy szakemberei segítségével támogassa a magyar rendőrség átszervezését, demokratizálását. Őt változtatási tengelyt nevesített a Team Consult egy demokratikus és hatékony rendőrség kialakítása érdekében.

1. Magyarországnak többet kell befektetnie a közbiztonságába.
2. A rendőrségnek biztonságot kell teremtenie és ösztönöznie azt.
3. Magyarországnak új típusú rendőrtisztviselőkre és
4. a magyar rendőrségnek új szervezetre van szüksége, valamint
5. új jellegű kapcsolatot kell kialakítani a lakosság és a rendőrség között.⁵

A magyar rendészet egyik legnagyobb adóssága a stratégiai szemlélet hiánya mellett talán éppen az, hogy nem kellően nyitott a külföldi, innovatív, a gyors változásokat könnyebben követő és valós megoldási javaslatokat, válaszokat kínáló módszerekre.⁶

A rendszerváltást megelőző két évtizedben lassú növekedés volt megfigyelhető az ismertté vált bűncselekmények számát illetően, hiszen, 1970-ben 122 ezer, addig 1988-

³ Hálásan köszönöm valamennyi interjúalany és résztvevő idejét és önzetlen közreműködését a kutatás során.

⁴ HORVÁTH Balázs: A jövő rendőrségéért. *Belügyi Szemle*, 1990/4.

⁵ Gerhard GOTTLIEB – Károly KRÖZSEL – Bernhard PRESTEL: *A magyar rendőrség reformja. Eljárás, módszerek, eredmények*. FelixVerlag, Holzkirchen, 1998. 104–108.

⁶ CHRISTIÁN László: Rendőrség és rendészet. In: JAKAB András – GAJDUSCHEK György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA TK JTI, 2016. 684.

ban 185 ezer bűncselekmény vált ismertté. A rendszerváltás fordulópont volt, robbanásszerűen emelkedni kezdett a bűnözés és bűncselekmények száma. 1989-ben 225 ezerre növekedett a hatóságok tudomására jutott bűncselekmények száma, 1990-ben már 341 ezerre és 1995-ben pedig már 502 ezer bűncselekményt tartottak nyilván.⁷

Ebben a helyzetben maga Túrós András, aki 1989-ben és 1990-ben vezette az Országos Rendőr-főkapitányságot belügyminiszter-helyettesi (közbiztonsági miniszter-helyettes) rangban, így emlékszik vissza azokra az időkre. „A korábbi »kiegyensúlyozott« bűnözés 1989-ben meglódult, és igen jelentős, emberi ésszel alig követhető növekedés történt a bűnözésben. Mi, rendőri vezetők kapkodtuk a fejünket, hogy mit is lehet kezdeni ezzel az új helyzettel.”

Országszerte érzékelhető volt egyfajta közbiztonsági vákuum, biztonsági deficit, amelyet mind az emberek, mind az önkormányzatok érzékeltek. A 2013. január 1. napjáig hatályos a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) és a jogszabály témánk szempontjából releváns 8. § (1) bekezdése meglehetősen talányosan mindössze annyit tartalmazott, hogy a helyi önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében gondoskodás a közbiztonság helyi feladatairól. A rövid és annál talányosabb szabályozásnak az lett az eredménye, hogy a helyi közrend, közbiztonság védelmére az egyes településeken nagyon változatos elnevezésű, megjelenésű, felépítésű szervezetek hoztak létre, amelyek működése is nagyon változatos képet mutatott. Az önkormányzatok rendészeti szerveinek kialakítása során alkalmazott megoldások, amelyek arra irányultak, hogy hatékony és egységes rendészeti szervezetet hozzanak létre, nem mindig állták ki az alkotmányosság próbáját (ld. Gyula Városi Rendészet példáját az alábbiakban), valamint általánosságban megállapítható, hogy legkevésbé bizonyultak hatékonyak. Az önkormányzatok ugyan érzékelték a rendszerváltást követően, hogy tenniük kell valamit a helyi közbiztonság érdekében, hiszen a centralizáltan működő rendőrségnek nincs kellő kapacitása a helyi ügyekre. A jószándékú, de szakmailag sem kellően megalapozott, számtalan formában testet öltő, egymástól elszigetelt kezdeményezések azért voltak eleve kudarcra voltak ítélve, mert nem kaptak semmilyen érdemi felhatalmazást a jogalkotótól. Így gyakorlatilag előbb vagy utóbb elhaltak az erőtlen próbálkozások.

Az önkormányzati rendészet kapcsán utóbb meghatározó jelentőségű ügy lett abból, hogy 1993-ban Gyula Város Önkormányzata a 20/1993. (IV. 19.) rendeletével az Ötv. 9. § (4) bekezdése szerinti – szervezetalkítási jogkörével élve – Városi Rendészetet hozott létre a város közterületi rendjére és tisztaságára vonatkozó központi és helyi jogszabályok végrehajtásának ellenőrzésére.⁸ Az Alkotmánybíróság azonban a köztársasági megbízott indítványára megvizsgálta az önkormányzati rendeletet és azt a 348/H/1994. számú határozatával törvényellenességre hivatkozva megsemmisítette, az alábbi indokok alapján:

⁷ Ld. 115/2003. (X. 28.) OGY határozat a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról.

⁸ BACSÁRDI József: Az önkormányzati rendészet hazánkban. Helyzetértékelés röviden. *Magyar Rendészet*, 2014/5. 18.

1. a Városi Rendészet feladatai részben megegyeztek a közterület-felügyeletre vonatkozó feladatokkal, amelyre vonatkozóan csak közterület-felügyelet hozható létre;
2. az önkormányzati rendelet államigazgatási ügyben hatósági ellenőrzésre jogosította a Városi Rendészetet, azonban államigazgatási hatósági hatáskör telepítése törvénnyel vagy kormányrendelettel lehetséges, önkormányzati rendelettel nem;
3. az önkormányzati rendelet önkormányzati hatósági ügyek intézését is a Városi Rendészetre ruházta, holott az akkor hatályos Ötv. szerint önkormányzati hatósági hatáskör a polgármesterre és a bizottságra, mint a Képviselő-testület szerveire volt átruházható, önkormányzati intézményre nem;
4. a Városi Rendészet számára állapított meg az önkormányzati rendelet helyszíni bírságotlasi hatásköröket, azonban azok csak a közterület-felügyeletet illethették volna meg.

Az Alkotmánybíróság 348/H/1994. számú határozata a következő majdnem húsz évre meghatározta az önkormányzati rendészet határait, és rámutatott arra, hogy nem lehet parttalanul önkormányzati rendészeti szerveket létrehozni, hiszen azoknak meg kell felelniük a magasabb szintű jogszabályok által támasztott követelményeknek.

Az önkormányzatok szerepével és a helyi rendészet alakításával összefüggésben érdekes, egyben előremutató megállapításokat tartalmazott a 115/2003. (X. 28.) OGY határozat a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról. Ugyanakkor számos tekintetben nem állt összhangban az ezredfordulót követő években hatályos jogszabályokkal, azok mondanivalójával. A témánk szempontjából az egyik legjelentősebb diszharmónia az önkormányzatok szerepével és a helyi közbiztonság felfogásával összefüggésben mutatkozott. Amint az említett bűnmegelőzési stratégia⁹ kihangsúlyozta: a helyi bűnmegelőzés helyi közügy.

„A társadalmi bűnmegelőzési stratégia, az annak megvalósítását szolgáló kormányzati cselekvési program csak az önkormányzatok közreműködésével válhat a helyi társadalompolitika integrált részévé. Az önkormányzatoknak a helyi rendőrséggel együttműködve aktív és vezető szerepet kell játszaniuk a helyi közösség biztonságát szolgáló tervek elkészítésében. Kezdeményező szerepük van a helyi jelzőrendszerek, a legkülönbözőbb együttműködési formák szervezésében, a helyi bűnmegelőzési programok koordinálásában, végrehajtásában, valamint folyamatos értékelésében. A helyi önkormányzat ösztönzi és motiválja a helyi közösség szakmai és civil önszerveződéseit.”

Az önkormányzatoknak az 1990. évi Ötv.¹⁰ hatálybalépése óta, annak felhatalmazása¹¹ alapján megvolt a törvényes lehetőségük arra, hogy a helyi közbiztonságot a helyi társadalompolitika részeként formálják. Azonban a helyi bűnmegelőzési programok si-

⁹ 115/2003. (X. 28.) OGY határozat a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról.

¹⁰ 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról.

¹¹ Ötv. 8. §-ban a helyi közszolgáltatások körében nevesítette többek között a közbiztonság helyi feladatait.

kerességét jelentősen hátráltatta az, hogy nem voltak egyértelműek a helyi közösség biztonságával kapcsolatos önkormányzati feladatok – különösen az önkormányzat és a rendőrség kapcsolata –, de elmaradt a kezdeményezések költségvetési finanszírozása is.

„A bűnözés területileg eltérő kihívásaira csak helyi közügyként megfogalmazott bűnmegelőzési stratégiával és taktikával lehet hatékonyan reagálni. Az önkormányzat, mint a helyi szolgáltatások és szolgáltató intézmények többségének tulajdonosa, a helyi közigazgatás irányítója és mint testület, a helyi politika fóruma vezérli, motiválja és koordinálja a helyi bűnmegelőzést. Központi referenciaszereplőként meghatározó szerepe van az információk és a biztonsággal kapcsolatos adatok terjesztésében. Tanácsadó szerepet vállalhat a magasabb szintű biztonságot szolgáló eszközök és módszerek alkalmazásában és ehhez forrást biztosíthat. Jogalkotóként és településtervezőként érvényesítheti azokat a szempontokat, amelyek a helyi közbiztonságot szolgálják. A helyi önkormányzat közvetíteni is képes a helyben elérhető szolgáltatások és a helyi biztonsági szükségletek között.”¹²

A már említett stratégia itt idézett megállapítása világos és egyértelmű álláspontot képvisel olyan értelemben, hogy a bűnmegelőzési rendszer sikerének kulcsaként a helyi bűnözéssel kapcsolatos problémák helyben történő kezelése mellett, helyi közügyként megfogalmazott bűnmegelőzési stratégiával és taktikával, decentralizáltan lehet eredményt elérni. A felvetés helyességéhez kétség sem férhet, újszerűsége abban áll, hogy a rendvédelem felépítménye – ideértve a bűnmegelőzés rendszerét is – erősen centralizált maradt, a szervezeti struktúrában legfeljebb a dekoncentráció elve érvényesül és csak elvétve bukkan fel a döntési jogosítványok vagy önálló döntéshozatalra történő felhatalmazás decentralizációja.

„A városi önkormányzatok többsége nem érzi saját felelősségét a helyi biztonságért, e probléma megoldását a rendőrségre hárítja. Nem érzékeli azt, hogy a közbiztonság egyfelől közérzetet javító közösségi, másfelől a gazdasági fejlődést, a piac biztonságát közvetlenül szolgáló materiális érték. A közösségi és személyes biztonság szempontjai nem érvényesülnek az önkormányzat hosszú távú fejlesztési elképzeléseiben, nem jelennek meg a helyi társadalompolitikában.”¹³

Az Ötv. fent említett rövid és talányos felhatalmazása – gondoskodás a közbiztonság helyi feladataiban való közreműködésről – azt eredményezte, hogy az önkormányzatok többsége egyszerűen nem ismerte fel a felelősségét, hanem a legegyszerűbb megoldáshoz folyamodott és továbbhárította a felelősséget és a felmerülő feladatok kezelését a rendőrségre. Elkeserítő, hogy a rendszerváltozást követő bő egy évtizedben, 2003-ig számos városvezető és képviselőtestület nem ismerte fel a helyi biztonság jelentőségét,

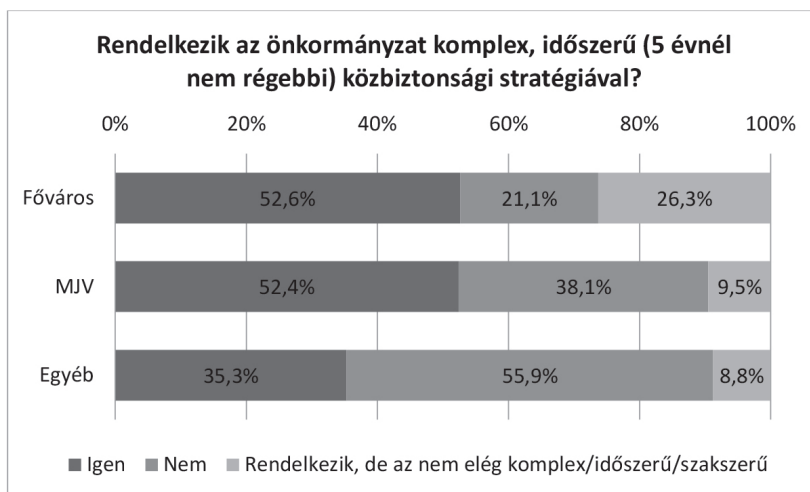
¹² 115/2003. (X. 28.) OGY határozat a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról.

¹³ Uo.

gazdaságélénkítő vagy éppen az állampolgárok közérzetére gyakorolt hatását, az abban rejlő politikai előnyök lehetőségét. Mára jelentősen javult a helyzet ezen a téren, ugyanis egyre több városvezető stratégiai kérdésként kezeli a biztonság megteremtését és magas prioritású befektetésnek tekinti az abba fektetett anyagi erőforrásokat.

Fenti elvárások tükrében érdemes megvizsgálni a jelenlegi helyzetet, konkrétan azt, hogy miként állnak az egyes települések a biztonság megteremtéséhez, mennyiben érzik felelősségüket. Ennek az elkötelezettségnek objektív mérőszáma nincs, azonban két különösen fontos elem eligazodást nyújthat a kérdésben. Az egyik, hogy az önkormányzat rendelkezik-e olyan személlyel/szervezettel, aki/ami a közbiztonság tekintetében kompetensnek tekinthető, a másik, hogy van-e az adott településnek komplex, időszerű (5 évnél nem régebbi) közbiztonsági stratégiája. Ezen kérdések felméréséhez a fővárosból 24-ből (23 kerület valamint a Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság) 19, 23-ből 21 megyei jogú város (a továbbiakban: MJV) és 34 egyéb település önkormányzati rendészet/közterület-felügyelet vezetője által kitöltött online kérdőíves kutatás¹⁴ eredményeit használtam fel.

Előbbi kérdés tekintetében a MJV-k és a fővárosi mellett az egyéb településekről adott válaszokat is figyelembe véve a válaszadók 34% nyilatkozta azt, hogy az önkormányzat nem rendelkezik olyan személlyel/szervezettel, aki/ami a közbiztonság tekintetében kompetensnek tekinthető. 7% válasza pedig az volt, hogy ilyen feladatra kinevezett személy ugyan van foglalkoztatva, de valójában nem ért hozzá. A legjobb a MJV-k esetében a helyzet, ott 76%, míg a főváros és a kerületek esetében 72% rendelkezik kompetens személlyel. Elgondolkodtató adat, hogy Magyarország legjelentősebbnek tekinthető 40 önkormányzati rendészeti szervének (MJV és a főváros és a kerületek) 25%-a úgy működik, hogy az adott önkormányzatnál nincs közbiztonsághoz értő kompetens szakember. Ez azonnal orvoslást igénylő probléma.

¹⁴ Bacsárdi József és Christián László közös kutatása az önkormányzati rendészet Magyarországon címmel, 2016.

A hivatkozott kutatás rávilágított arra is, hogy mindössze 10 fővárosi és 11 MJV önkormányzata rendelkezik aktuálisnak mondható, 5 évnél nem régebbi komplex közbiztonsági stratégiával. A fővárosból 4, a MJV-k közül 8 egyáltalán nem rendelkezik stratégiával, és 7 önkormányzat (2 főváros, 5 MJV) rendelkezik olyan közbiztonsági stratégiával, amelyik nem komplex, nem időszerű vagy szakmailag nem kellően megalapozott. Érdekes, hogy közvetlen összefüggés mutatható ki a közbiztonságban jártas önkormányzati szakember vagy testület jelenléte és az időszerű, megfelelő közbiztonsági stratégia megléte között. Mindösszesen 3 olyan vizsgált önkormányzat van, ahol nincs a közbiztonság tekintetében kompetens személy vagy szervezet, mégis rendelkezik megfelelő közbiztonsági stratégiával. Azon települések, amelyekben nincs vagy nem megfelelő a közbiztonsági stratégia ezt az alábbi két fő okkal magyarázták:

1. nincs igény ilyen dokumentumra, tervezésre az önkormányzat részéről,
2. nincs olyan személy, aki egy ilyen stratégiát el tudna készíteni.

Az első kijelentés újfent az önkormányzati felelősség kérdését veti fel: még mindig vannak jócskán olyan önkormányzatok, amelyek nem tekintik prioritásnak a helyi közbiztonság megteremtésében történő aktív részvételt, az előfeltételek megteremtését.

3. A települési biztonság megteremtői

„Egy település közbiztonsági helyzete a helyi problémák összességéből tevődik össze, ezért kezelése és a jogsértések megelőzése elsősorban helyi összefogással valósulhat meg hatékonyan. A jogsértések visszaszorítása osztársadalmi igény és feladat, amelyben az állami is civil szervezeteknek, szervezeteknek az összefogására van szükség. Az együttműködők gondolkodásának, cselekvésének középpontjában bűnmegelőzési szemléletnek kell érvényesülnie annak érdekében, hogy a lakosság szubjektív biztonságérzete emelkedjen, az objektív biztonság kívánatos foka megteremtődjön, ami a település közbiztonságának stabilitásában realizálódik. [...] A városi közbiztonsági modellek kialakításában jelentősek a következő szereplők: önkormányzat, a rendőrség, a biztonsági vállalkozások és a civil önvédelmi egyesületek. A hazai rendőrségi törvényből is ismert közbiztonsági és bűnmegelőzési bizottságok feladata ezeknek a szerepeknek az összehangolása.”¹⁵

Az alábbiakban egyedi nézőpontból az alábbi szereplők kerülnek górcső alá az empirikus kutatás tapasztalatainak összegzése alapján.

3.1. A rendőrség

A rendőrség szabályozását érintő aktuális kérdésekkel és az utóbbi években bekövetkezett változásokkal a „Rendészet rendszere” című fejezetben már foglalkoztunk. Éppen

¹⁵ FINSZTER Géza: Közrend – közbiztonság – jogbiztonság (2000-2015). IN: FINSZTER Géza – SABJANICS István (szerk.): *Biztonsági kihívások a 21. században*. Budapest, Dialóg Campus, 2017. 152.

ezért az alábbiakban a rendőrség helyi szintjein (megyei főkapitányságok, kapitányságok, kirendeltségek) jelentkező aktuális kihívásokat mutatom be egy-egy kiragadott példán keresztül és arra kerestem a választ az interjúalanyok segítségével, hogy mi a rendőrség szerepe a helyi közbiztonság rendszerében.

Van egy kaloda, amelyből a rendészet nem képes kilábalni évtizedek óta, ez pedig a rendőri munkát alapjában átszövő statisztikai szemlélet. Holott a regisztrált jogsértéseket tartalmazó hivatalos bűnügyi statisztika csak az érem egyik oldala kellene, hogy legyen, mégis kizárólagos fokmérőnek használják. A másik oldal az emberek szubjektív biztonságérzete, a bizalom a rendőrség iránt, azaz a társadalmi értékelés. Ez teljesen háttérbe szorul. A statisztika alapján azonban számos fenntartás, kétely és probléma fogalmazható meg. Először is nem fejezi ki az emberek valós véleményét, sőt gyakran komoly eltérések mutatkoznak a hivatalos bűnügyi statisztika és az állampolgárok biztonságérzete között. Másrészt jelentősen torzít, hiszen tudományos kutatások¹⁶ rávilágítottak, hogy számottevő, 60–70% a bűncselekmények látenciája, de egyes kriminológusok ennél magasabb számokról is beszélnek.¹⁷ A rendőri vezetőkkel folytatott interjúk során nagyon pozitív visszacsatolást kaptam, amelynek feltétlenül hangot kell adnom. Örvendetesnek tartom, hogy a statisztikai szemlélet bizonyos fokú háttérbe szorulása és az állampolgárok biztonságérzetének, a közösségek szolgáltatának előtérbe kerülése prioritásként jelentkezik az elmúlt években. Ennek az egyes települések szintjén hatalmas jelentősége van, ugyanis a statisztikai elvárásrendszer ellehetetlenítheti a személyes kapcsolatokon, folyamatos kommunikáción és partnerségen alapuló rendészeti megközelítést.

„A szubjektív életminőséget és a biztonságérzettel kapcsolatos attitűdöket jelentősen meghatározza a közösség összetartó ereje, ennek köszönhetően leginkább a kisebb településeken élők érzik biztonságban magukat, míg a nagyvárosokban élők között fordulnak elő legnagyobb arányban olyanok, akik félnek vagy nagyon félnek a bűnözéstől.”¹⁸

Vereczkei Csaba rendőr dandártábornok, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rendőrfőkapitány szerint az embereknek a saját bőrükön megtapasztalt biztonságérzet a legfontosabb, nem érdeklik a statisztikai diagrammok.¹⁹ Megyei főkapitányként azt vallja, hogy a szubjektív biztonságérzet kell meghatározó legyen, s egyben ez a legtörekebb érték, ezért ezzel kell leginkább foglalkozni. Érdemes megfigyelni, hogy sok esetben társadalmi, szociológiai, etnikai problémákat akarnak rendészeti eszközzel megoldani, egyre több rendőrrel, állandó rendőri jelenléttel: majd a rendőrség megoldja a problémákat. A rendőrség teljesítményének értékelésben egy meghatározó szempont

¹⁶ DUNAVÖLGYI Szilveszter: Közvélemény-kutatás a közbiztonságról és a rendőrségről. In: IRK Ferenc (szerk.): *Áldozatok és vélemények I.* Budapest, OKRI, 2004. 85–120.

¹⁷ CHRISTIÁN László: Rendőrség és rendészet. In: JAKAB–GAJDUSCHEK (szerk., 2016) i. m. 690.

¹⁸ 1744/2013. (X.17) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023).

¹⁹ Nagyon köszönöm Vereczkei Csaba rendőr dandártábornok, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rendőrfőkapitány úr készséges támogatását a kutatás lefolytatásához.

az önkormányzati értékelés, ami egy kicsit kisarkítva azt is jelentheti, hogy az önkormányzat „beleszólhat” a rendőr fizetésébe. Egyfajta tudathasadásos állapotot idéz elő, hogy az önkormányzat számos elvárást, prioritást, konkrét kérést fogalmaz meg és évente be is kell számolni a képviselőtestületnek/közgyűlésnek, azonban a feltételek, infrastruktúra és a konkrét feladatszabás az ORFK-tól érkezik. A rendőrségi törvénynek ezért talán az egyik hibája az elfogadáshoz kötött beszámolási kötelezettség az önkormányzat felé, mert a politikai csatározások okán sokszor ki van szolgáltatva a rendőrség az önkormányzatnak, így helyesebb lenne, ha pusztán tájékoztatást írna elő a jogszabály.

A rendőrség valós partneri hálózatra tud támaszkodni. A polgárőrség a borsodi főkapitány véleménye szerint szépen formálódik, lehet velük számolni, bátran kijelenthető, hogy meghatározó partnere a rendőrségnek. A főkapitány kiemelte a polgárőrök közbiztonság megteremtésében játszott szerepét, ugyanakkor nagyon fontos a közönségen belüli nevelő, közösségformáló hatásuk is.

Miskolcon van „egy plusz rendőrkapitányság” a Miskolci Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság (MIÖR) révén, jelentette ki Vereczkei tábornok. A MIÖR egyrészt jól szervezett, másrészt szakmailag kiválóan színvonalat képvisel, jól működik. Rendkívül jó kapcsolatot ápol vele a rendőrség. A rendőrség és a MIÖR állandó meghívottak egymás rendezvényeire. Az önkormányzat hatókörében felmerülő egyes problémákat – mint pl. kőborkutyák, játszóterek, közterületek rendje és jogszerű használata – egy rendész kiválóan tudja kezelni, komoly tehermentesítést biztosítva ezzel a rendőrségnek.

Végül azt emelte ki a főkapitány, hogy a kommunikációnak minden szinten, minden irányban, valamennyi partner vonatkozásában kiválóan kell működnie, a körzeti megbízottól a megyei főkapitány szintjéig. A kommunikáció és a kapcsolattartás jól működik Borsod-Abaúj Zemplén Megyében.

Bakó József rendőr alezredes, a Szendrői rendőrőrs vezetője elmondta, hogy 18 fő hivatásos, és 1 fő adminisztrátorral látják el feladataikat, 14 település tartozik az illetékségi területhez. Ez a létszám, napi 2-3 fő járőr kiállításához elegendő. Nagy szükség van a település-központú megközelítésre és a személyes kapcsolattartásra a polgármesterekkel, polgárőr egyesületek elnökeivel, intézményvezetőkkel, azonban ez ennyi településen nehézkes. Ugyanakkor az Encsi kapitánysághoz 80, a közeli Edelényhez 40 település tartozik. A rendőrség, polgárőrség, önkormányzat hármas tengelyen túl Bakó alezredes a lakosság, a család valamint az iskola és a szociális, családsegítő intézmények szerepét emelte ki a helyi biztonság megteremtése kapcsán. Az olyan kis település szintjén, mint amilyen Szendrő, meghatározó az önkormányzattal ápoltság. Egyrészt vidéken nagyon sok helyen az önkormányzat a legnagyobb munkáltató. Nagyon jó, bizonyos tekintetben példa értékű a kapcsolat az önkormányzattal. Nincs olyan jelzés, amelyre nem reagálnának a felek egymásnak. Az önkormányzat Szendrőben szinte saját intézményének tekintti a rendőrséget, túlzás nélkül állítható, hogy amivel tudnak, segítenek. Formális megbeszélés ritkán van a polgármester és az őrsparancsnok között, de hetente 3-4 alkalommal biztosan találkoznak a településen, rendezvényeken.

A településen számottevő kisebbség kapcsán elmondta a rendőr vezető, hogy vigyázni kell minden ember önbecsülésére, mert ha emberként kezeljük, ő is emberként fog viselkedni. Fontos, hogy ne vitapartnert lásson benne a rendőr, hanem arra kell

törekedni, hogy az adott helyzetben meg kell értetni vele a lényegét, releváns körülményeket. Partneri kapcsolatot kell kivívni, ez pedig úgy lehetséges, ha nem emelni meg a rendőr válaszként a hangját.

Az alezredes azt is kiemelte, hogy a rendőrség mindent biztosít a hatékony munkavégzéshez, az állomány számára nagy lökést adott az új rendőri életpályamodell bevezetése, így viszonylag alacsony a fluktuáció, szeretnek Szendrőben dolgozni a rendőrök, a túlórák kifizetése fokozta a közterületi szolgálatellátási kedvet, valamint sokkal jobb lett a rendőrség megítélése az intézkedési kultúraváltás okán.

3.2. Önkormányzat, önkormányzati rendszet

Amint az már a fentiekben is többször szóba került, az önkormányzatoknak meghatározó szerepe kell(ene) legyen a helyi közbiztonság megteremtésében és fenntartásában. E tekintetben azonban nem következett be a várt áttörés. Ennek megalapozására szolgálnak a jelen tanulmányban ismertetett empirikus kutatási eredmények. A jogalkotó a rendszerváltás óta a közterületfelügyeletről szóló szabályokon túlmenően nem kezelte kiemelt területként az önkormányzati rendszet szabályozását. A legkézzelfoghatóbb változásokat 2010-es kormányváltást követően az Möt. és az Erftv. hatálybalépése eredményezte.

Az Möt. vonatkozó rendelkezése²⁰ értelmében a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok között szerepel a település közbiztonságának biztosításában való közreműködés. Ez komoly felelősséget ró az önkormányzatokra, hiszen az említett rendelkezés világossá teszi, hogy az önkormányzatoknak tevékenyen részt kell vállalni a helyi közbiztonság megteremtésében. Amint arra már részletesen kitértünk az előbbiekben, ez a közreműködés és felelősség nem volt kellően tiszta és világos a rendszerváltás után az Ötv. hatálya alatt, emiatt számos településen semmi nem történt ezen a téren. Szintén az Möt. 17. § (1) bekezdése, kimondja, hogy a helyi közbiztonság, az önkormányzati vagyon és egyéb értékek védelme érdekében kényszerítő eszköz alkalmazására jogosult szervezet létrehozásával gondoskodhat. A helyi önkormányzat feladatai ellátása során támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt (Möt. 6. §). A fővárosban és az egyes kerületekben kötelező létrehozni az imént említett szervezetet, máshol azonban nem írja elő a jogalkotó.

Az önkormányzati rendszetre nincs egységes elfogadott definíció, azonban a lényegét tekintve az alábbiakban foglalható össze ez a tevékenység. Az önkormányzat által létrehozott és fenntartott szervezet, korlátozott felhatalmazással kényszer alkalmazására, a rendőrségénél jóval szűkebb jogosítványokkal. Főbb feladatai: részvétel a helyi közrend, közbiztonság fenntartásában, a bűnmegelőzésben történő aktív közreműködés a helyi közösségek igényeinek figyelembevételével, az önkormányzati vagyon megóvása, illetve a településen élők szubjektív biztonságérzetének javítása. A hazai önkormányzati rendszet legmeghatározóbb szervezete a közterület-felügyeleték rend-

²⁰ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény (Möt.) 13. § (1) 17. pont.

szere. Az önkormányzati rendészet nem keverendő össze a külföldön több helyen is működő önkormányzati rendőrséggel, utóbbi ugyanis azt jelenti, hogy az állami rendőrség szervezetén belül (vagy amellett) hoznak létre decentralizált rendőri egységeket az állami rendőrséggel azonos jogosítványokkal, amely a helyi közbiztonság hatékonyabb, eredményesebb fenntartását szolgálja, az állampolgárt és a helyi közösséget állítja működésének középpontjába.

Itt érdemes megjegyezni, hogy az Möt. 17 § (1) alapján történő szervezetalapítás kapcsán a jogalkotó az önkormányzati rendészet kifejezést használja. Ezzel párhuzamosan a közterület-felügyeletről szóló jogszabály²¹ deklarálja, hogy a közterület-felügyelet létrehozása nem kötelező, hanem egy lehetőség (a főváros esetében kötelezettség ilyen profilú szervezet létrehozása) az önkormányzatok számára, többek között a közterületi rend és tisztaság, a tömegközlekedési eszközök használati rendjének fenntartása, az önkormányzati vagyron védelméről történő gondoskodás körében. A jogalkotó ösztönzi a közterület-felügyeleteken túlmutató, egyes rendészeti feladatokat is ellátó személyeket is foglalkoztató egységes önkormányzati rendészeti szervek létrehozását, azonban még mindig jóval több településen közterület-felügyeletek működnek. Az önkormányzati rendészet gerincét tehát továbbra is a közterület-felügyeletek adják. A jogintézmény fejlődésének történeti kiindulópontja a 3/1983. (I.29) MT rendelet fővárosi felügyelet létrehozásáról.²²

A későbbiekben önálló fejezetben részletesen ismertetésre kerülnek az önkormányzati rendészet aktuális helyzetét átfogóan bemutató empirikus kutatás eredményei. A téma és az egyes települési rendészeti szervezetek beható vizsgálata során számos önkormányzati rendészettel ismerkedtem meg, amelyek önálló bemutatására nincs lehetőség.

3.3. Egyes rendészeti feladatokat ellátók

A 2012 előtti jogi szabályozásban tapasztalt széttagoltságot megszüntetve született meg a rendészetben érintett egyéb szervek, személyek katalógusa, az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint az iskolakerülés elleni fellépés lehetőségéről szóló²³ törvény (Erftv.) révén. A jogszabály végre összevontan szabályozza ezen személyek intézkedéseit, a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályait, a képzés és vizsgáztatás, valamint a panaszmechanizmust. A rendészetinek is nevezett törvény kényszerítő eszköz alkalmazásának jogosultságát biztosítja az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek számára. Az említett szereplők által foganatosított intézkedésekkel szembeni panasz kivizsgálása a személy- és vagyonőr esetében a Személy- és Vagyonvédelmi, Magánnyomozói Szakmai Kamarához, míg a természetvédelmi őr, az erdővédelmi szolgálat tagja, a hegyőr, a hivatásos vadász, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult er-

²¹ A közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII törvény 1. § (1)-(2). (Kfttv.)

²² BACSÁRDI József: Az önkormányzati rendészet hazánkban. Helyzetértékelés röviden. *Magyar Rendészet*, 2014/5. 20.

²³ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény.

dészeti szakszemélyzet, a halászati őr, a közterület-felügyelő, az önkormányzati természetvédelmi őr és a mezőőr esetében a rendőrséghez került.²⁴

Az egyes rendészeti feladatokat ellátók csoportosításának az egyik módja, hogy az önkormányzatokhoz fűződő viszonyukat vizsgáljuk. Ez alapján az első csoportba tartoznak, akik az önkormányzat által nem alkalmazható rendészeti feladatokat ellátó személyek:

- természetvédelmi őr,
- erdészeti hatóság rendészeti feladatokat ellátó tagja,
- hegyőr.

A második csoportba az önkormányzat által is alkalmazható rendészeti feladatokat ellátó személyek vannak:

- hivatásos vadász (önkormányzati rendészeti szerv tagjaként nem foglalkoztatható),
- rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet,
- rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet,
- halászati őr.

A harmadik csoport pedig a kizárólag önkormányzat által alkalmazható rendészeti feladatokat ellátó személyek tartoznak:

- közterület-felügyelő,
- önkormányzati természetvédelmi őr,
- mezőőr.

A Erftv. minden rendészeti feladatot ellátó személy esetében biztosít bizonyos jogosítványokat és eltérő tartalmú felhatalmazást kényszerítő eszközök alkalmazására. Amennyiben általános következtetést szeretnénk levonni, akkor kiolvasható az egyes rendészeti feladatokat ellátók egyfajta standard jogköre. Ezek a következők:

- jogellenes cselekmény abbahagyására történő felszólítás,
- jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása,
- a tetten ért személy visszatartása,
- igazoltatás,
- gyanú esetén csomag és jármű átvizsgálása,
- testi kényszer és
- vegyi eszköz alkalmazása.²⁵

²⁴ Erftv. 22. §

²⁵ BALLA Zoltán: A rendészet államigazgatáson kívüli és piacositott szervei. *Magyar Rendészet*, 2015/4. 22.

Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek számának alakulása 2013–2017.

év	kiadott igazolványok száma	visszavont igazolványok száma	érvényes igazolványok száma az időszak végén
2013	8832	204	8628
2014	1188	600	8817
2015	947	663	9209
2016	1016	777	9467
2017. I. félév	1172	957	9461

Forrás: ORFK Rendészeti Főigazgatóság hivatalos írásbeli tájékoztatása alapján (2017. november 6.)²⁶

Az egyes rendészeti feladatokat ellátókat szokás alternatív rendészeti szereplőknek is nevezni. Rápillantva az aktuális kimutatásra megállapítható, hogy megközelíti a 10 000 főt azoknak a száma, akik valamilyen formában rendészeti tevékenységet végeznek. Ez a szám a nagyságrendileg 43 000 fős rendőrség számához viszonyítva is jelentősnek nevezhető, ám az egyes rendészeti feladatokat ellátók szerteágazó feladatrendszere, jogosítványai, rendészeti aktusai még inkább meghatározóvá teszik az említett szereplőket. Azt sem szabad elfelejteni, hogy az egyes rendészeti feladatokat ellátókat a jogalkotó széleskörű jogosítványokkal látta el annak érdekében, hogy bizonyos területeken az állam rendészeti monopóliumait gyakorolva megteremtse és fenntartsa a rendet és a biztonságot.

3.4. Polgárőrség

A 21. századi felgyorsult világunkban, az exponenciálisan növekvő biztonsági kockázatok közepette különösen fontos tényező az állampolgárok civil bűnmegelőzési mozgalmának az erősítése, azon lehetőség kihasználása is, hogy a közösségeken belüli problémák és gondok csírájában történő felismerésére az önszerveződő közösségeknek vannak meg a legkedvezőbb feltételei. Hazánkban az egyetlen ilyen országos civil bűnmegelőzési szervezet a polgárőrség, amelynek súlya, szerepe és jelentősége tovább növekszik.²⁷

A Polgárőrség 1991-es megalakulása óta a szervezet jelentősége fokozatosan nőtt, mára a Kormányzat és a Rendőrség stratégiai partnere, tagjainak száma meghaladja a 62 000 főt, akik országszerte több mint 2000 egyesületben tevékenykednek a helyi közbiztonság ügyét szolgálva. A Polgárőrség fő küldetése: a bűnmegelőzés ügyének szolgálata, a szubjektív állampolgári biztonságérzet javítása. Az önkéntességen alapuló

²⁶ Ezúton köszönöm Halmosi Zsolt rendőr vezérőrnagy, rendőrségi főtanácsos, rendészeti országos főkapitányhelyettes úr segítségét, támogatását a kutatáshoz nélkülözhetetlen számadatok és szakmai tapasztalatok rendelkezésre bocsátásáért.

²⁷ BESENYEI Lajos: Exponenciálisan gyorsuló idő – exponenciálisan növekvő biztonsági kockázat. Világmodell- szemléletű kitekintés a 21. század biztonsági kihívásaira. In: FINSZTER–SABJANICS (szerk.) i. m. 540.

társadalmi munka komoly segítség a rendészet számára és egyre több területen számíthat az állam a polgárőrök támogatására. Világosan látszik, hogy a társadalmi bűnmegelőzés legerősebb és legnagyobb civil szervezete a polgárőrség. A polgárőrség történetében komoly mérföldkönek tekinthető, hogy önálló jogszabály foglalja össze a polgárőri tevékenység legfontosabb szabályait.²⁸ A polgárőrségről szóló törvényt megvizsgálva az derül ki, hogy a jogalkotó a jogszabályban monopol helyzetbe hozza a polgárőrséget az alábbi mondattal. „A közbiztonság és a közrend fenntartásában részt venni kívánó, a környezetük biztonságáért felelősséget érző állampolgárok számára a polgárőrség nyújt cselekvési lehetőséget.”²⁹ Ez persze értelmezhető az egyesületi jog korlátozásának is, ami azonban az utóbbi egy évtized eseményei tükrében érthető. A rendészet funkciói közül a jelenlét és őrködés a legkönnyebben decentralizálható, sőt ezen feladatok ellátásába bevonásra kerülhetnek civil önvédelmi, bűnmegelőzési szervezet tagjai is. Ez tekinthető egyúttal a rendészet jogalkotó által engedélyezett szubszidiárius megnyilvánulásának. A Pötv. megalkotásának célja ezt támasztja alá:

„A közbiztonság megszilárdításában fontos szerepet betöltő önkéntes társadalmi szerveződés hatékony működésének biztosítása, valamint e szerveződéseknek a rendőrséggel, az önkormányzatokkal, a rendészeti szervekkel és a lakossággal való együttműködése kereteinek meghatározása.”³⁰

A települések biztonságának megteremtésében manapság egyre inkább meghatározó szerepe van a negyedszázados fennállását 2016-ben ünneplő³¹ polgárőrségnek, ezért különösen fontosnak tartottam, hogy miként vélekedik a téma kapcsán felmerülő kérdésekről Túrós András az Országos Polgárőr Szövetség elnöke. Túrós altábornagy a rendszerváltás idején országos rendőrfőkapitány volt és az elmúlt 20 évben ő vezeti a szervezetet, főszerepe van a polgárőrség felvirágoztatásában.

Az elnök szerint a helyi biztonság megteremtését érdemes két részre bontani. Az első kategóriába a megyei jogú városok és a főváros tartozik, ezeken a településeken a rendőrségtől várják el a biztonság megteremtését, a városvezetők igyekeznek rátolni ezt a felelősséget a rendőrségre és nincs közvetlen kapcsolat az emberekkel. Ahogy megyünk lefelé a települések nagyságát illetően, ott a polgármesterek egyre közelebb vannak az emberekhez és gyökeresen más a helyzet. Nem kizárólagos szereplő a rendőrség, hanem nagyobb hangsúlyt kap a saját erő, felértékelődik a civil szféra, polgárőrség, az alternatív rendészeti szervek, pl. mezőőrség, hivatásos vadászok, természetvédelmi őrk.

Az önkormányzatok felelősségvállalása a helyi rendészet terén vegyes képet mutat az OPSZ elnöke szerint, nem elég világos ugyanis az önkormányzati törvény vonatkozó szabályozása. Forrást nem kapnak ezen feladatok ellátására, ezért csak üzenetnek tekintik; erkölcsi kötelesség, de érdemben nem foglalkoznak vele; szívesebben kezelik

²⁸ A polgárőri tevékenységről szóló 2011. évi CLXV. törvény.

²⁹ Ld. A polgárőri tevékenységről szóló 2011. évi CLXV. törvény preambuluma.

³⁰ Ld. Pötv. preambuluma.

³¹ *25 éves a polgárőrség. Polgárőr Almanach, 1991–2016.* Budapest, OPSZ, 2016.

állami feladatként, ami egyet jelent a probléma áthárításával és jobbára letudják azzal, hogy meghallgatják a rendőrségi beszámolót. Minden egyes önkormányzati testület felsőfokon beszél a rendőrségről, polgárőrségről. Éppen ezért az OPSZ az országos rendőrfőkapitánnyal közösen próbálja a polgármestereket egy olyan fórumrendszerbe terelni, ahol világossá tehető az önkormányzatok felelőssége és lökést lehet adni a nagyobb önkormányzati aktivitásnak ezen a téren. Az OPSZ és a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége rendszeresen tart együttes elnökségi üléseket az együttműködés fokozása, fejlesztése érdekében és a közelmúltban készült el az OPSZ kezdeményezésére, az előbbi célt szolgáló kiadvány: *Iránytű az önkormányzatok és a polgárőrség együttműködéséhez*³² címmel.

A rendszerváltás elmulasztotta az önkormányzati rendőrség létrehozását. Az egész jogintézmény időközben gellert kapott, nem találta meg a helyét, az önkormányzati rendészet pedig manapság túlzottan széttagoltan működik, nincs országos szervezete, szakmai koordinációs fóruma, államilag nem összehangolt, azaz lokális jellegű. A leggyakoribb intézkedéseik a bírságolás és a feljelentés, ezért általános ellenszenv övezi a munkájukat, a közvélemény alapvetően negatívan ítéli meg a közterület-felügyelet/önkormányzati rendészetek működését, nem sikerült megtalálni a kapcsolatot a lakossággal. Sokkal inkább a köztisztaság, környezetvédelem, bűnmegelőzés és a szervezet szolgáltató jellegét kellene erősíteni. Túrós András véleménye szerint az önkormányzati rendészet fentiek okán a mai napig nem robbant be a rendészeti közéletbe. Egyfajta koordináló szerepet is elláthatna, ez rendkívül hasznos lenne.

A rendőrség és polgárőrség kapcsolata kiváló, ez stratégia partnerség keretében megnyilvánul a folyamatos közös szolgálatellátásban, egyéb munkában, rendszeres és folyamatos kapcsolattartásban, közös szakmai programok végrehajtásában. A Belügy-minisztérium és a rendőrség mindent megtesz azért, hogy a polgárőrség minél hatékonyabban eleget tudjon tenni küldetése teljesítésének országszerte. A folyamatosan növekvő anyagi támogatás, az infrastrukturális háttér és a vezetők naponta megnyilvánuló támogatásával tudott a polgárőrség meghatározó szereplővé válni a rendészetben az OPSZ elnöke szerint. Papp Károly rendőr altábornagy, országos rendőrfőkapitány megfogalmazásában a polgárőrség nem csak stratégiai partner, hanem szövetséges is a szürke hétköznapokon.³³

A helyi szinten megvalósuló együttműködés fejlesztését újabb programokkal és iránymutatással segíti a két szervezet. Példának okáért várhatóan 2018 elején fog megjelenni az *Iránytű a polgárőr egyesületek és a körzeti megbízottak együttműködéséhez*,³⁴ amely konkrét ajánlásokat, gyakorlati javaslatokat fogalmaz meg a körzeti rendőr és a polgárőr számára a közös munka fejlesztésére, fokozására.

A hatékonyabb helyi rendészeti együttműködésre irányuló kérdés kapcsán az elnök elmondja, hogy az érintett szereplők gyakran egymástól elkülönülten működnek, egy-

³² CHRISTIÁN László: *Iránytű az önkormányzatok és a polgárőrség együttműködéséhez*. Budapest, Országos Polgárőr Szövetség, 2017.

³³ PAPP Károly országos rendőrfőkapitány a polgárőrségről. In: *Polgárőr almanach* i. m.10.

³⁴ CHRISTIÁN László: *Iránytű a polgárőr egyesületek és a körzeti megbízottak együttműködéséhez*. (Megjelenés alatt.)

fajta zárkózottság tapasztalható (rivalizálás, információ visszatartása). Nincs felelőse a koordinációnak, a tevékenységek összehangolásnak. A rendszerváltás előtt járásonként elő volt írva, hogy havi rendszerességgel adminisztratív koordinációs közbiztonsági értekezletet kellett tartani az ügyészség, bíróság, rendőrség és a tanácsok részvételével, ahol áttekintették a terület közbiztonsági helyzetét. Rendkívül hasznos volt és jelentősen megkönnyítette a hatékony együttműködést, információáramlást. Kissé újra gondolva ezt próbálja az ORFK és az OPSZ feléleszteni a közbiztonsági egyeztető fórumok intézményével. Talán érdemes lenne megfontolni ezen jogintézménynek a jogszabályba emelését és kötelezővé tételét.

Az önkormányzatok és a polgárőrség viszonya gyökeresen megváltozott, rengeteget javult az elmúlt években, kijelenthető, hogy az önkormányzatok felfedezték a polgárőrséget, elkezdték kihasználni az együttműködés előnyeit. Mára az önkormányzatok 80%-a polgárőrség-párti, azonban sok mindenen változtatni kellene, például erősebb jogi kötődés kimondottan hasznos lenne az önkormányzatok és a polgárőrség között, konkrétan: önkormányzati együttműködés nélkül ne lehessen polgárőr szervezetet létrehozni, fogalmazza meg a javaslatát Túrós tábornok. Ez a kötődés kiterjedhetne a támogatásokra is, megosztani az önkormányzatokkal a támogatási rendszert.

A helyi közbiztonság fejlesztésére általános recept, csodaszer nem létezik. Településként eltérő megoldásokra lehet szükség. Ahol van formális közbiztonsági fórumrendszer, ott ezeknek az aktivitását kell fokozni, az önkormányzat felelősségének és koordinációs szerepének előtérbe helyezésével. Azokon a településeken, ahol pedig nincs fórumrendszer, ott ki kell építeni és rendszeresen működtetni azt. Az előbbi szervezeti háttér a koordináció intézményesülését és a kommunikáció hatékonyságát szolgálja, egyúttal erősíti az emberi kapcsolatokat is.

A Polgárőrség 'berobbant' a rendészeti közéletbe, félprofi bűnmegelőzési szervezetté változott, nagy értéke a létszáma, aktivitása, kezdeményező készsége, összegez Túrós András. A Polgárőrség szakmai programjai motiválják az egész rendészeti területet, pl. 300×100 településbiztonsági program, külterületek biztonsága, nagyvárosok biztonsága. A szervezet egy folyamatos megújulás szakaszába lépett többek között szervezeti, szakmai, technikai és az oktatás terén.

Az állampolgárok elvárása,³⁵ amelynek a polgárőrség természetesen igyekszik megfelelni, hogy minden településen működjön polgárőr egyesület, akkor is ha bűnözésmentes település, hiszen karitatív értékeket is hozoz. A polgárőrség társadalmi megítéléséről szóló kutatás³⁶ során a válaszadók 88%-a úgy foglalt állást, hogy minden településen szükség lenne polgárőrségre. A kutatás alapján pozitív kép rajzolódott ki a szervezetről és annak tagjairól, ismert és elismert szervezetként tekintenek rá az emberek és a válaszai alapján nagy szükség van a polgárőrségre a jövőben is, ugyanis a válaszadók 75%-a vélekedett ugyanis úgy, hogy kevésbé lenne eredményes a rendőrség polgárőrség nélkül.

³⁵ CHRISTIÁN László: A polgárőrség társadalmi megítélése, 2015. In: CHRISTIÁN László (szerk.) *Rendészettudományi kutatások: Az NKE Rendészettelméleti Kutatóműhely tanulmánykötete*. Budapest, Dialóg Campus, 2017. 39–53.

³⁶ Uo.

Végül az alábbiakban még röviden említésre kerül néhány olyan megállapítás, amely a polgári tevékenységgel kapcsolatban hangzott el a különböző interjúkon, fókuszbeszélgetéseken. A polgárőrökkel kapcsolatban egybehangzó vélemény volt, hogy települések rendezvényeinek és az iskolai gyalogátkelők biztosításában aktívan kiveszik a részüket. Ugyanakkor több helyen felmerült, hogy nem igazán érzékelik a polgárőrök irányából, amennyiben jogsértést tapasztalnak, mert félnek a tanúzási kötelezettségtől. Az információáramlás akadózik, holott a szervezet egyik legnagyobb hozzáadott értéke az lehet a települések közbiztonságához, ha a rendőrség szemeként és füleként működne. Továbbá alapvető elvárásként fogalmazódott meg, hogy a polgárőrnek mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül példát kell mutatnia, ezért soha nem történhet meg, hogy szolgálatban, polgárőr mellényben, bármilyen jogsértést kövessen el. Egybehangzó vélemény volt, hogy a polgárőrök elsődlegesen a közterületeken történő jelenléttel, meglévő helyismeretükkel, tapasztalatukkal tudnak segíteni a rendőrségnek. Az esetek többségében nem szükséges intézkedést kezdeményezni, kerülni kell a konfliktushelyzetek kialakulását a lakossággal.

3.5. Magánbiztonság

Csak a rendőrség őrizheti a rendet? A provokatív kérdésfeltevésre a szakmai diskurzus is eltérő válaszokat ad.³⁷

A tulajdonhoz való jog a modern demokráciák egyik alappillére. Az állampolgárok tulajdonának védelme közhatalmi eszközökkel az állam egyik alapvető feladata, ugyanakkor az állam nem lehet kizárólagosan felelős a tulajdon garantálásában.³⁸

Az állam rendészeti szervei által szavatolt, hatósági szolgáltatás keretében nyújtott biztonság mellett létezik a magánbiztonsági piac szereplői által áruként kínált biztonság, mint termék. A magánbiztonság céltudatos tevékenység eredménye, ahol a biztonság létrehozása (megóvása, fenntartása) maga is szolgáltatás.³⁹

A biztonsági ágazat léte és növekedése a bizonyíték arra, hogy az állampolgár saját kezébe veszi a biztonságáról való gondoskodást, ezzel visszaveszi a korábban az államra testált jogot az államtól.⁴⁰

Az egyes települések szintjén a biztonság, mint szolgáltatás a vagyonsvédelmi vállalkozások kínálatában jelenik meg a helyi közbiztonságban, általában objektumok, létesítmények élőerős védelme, vagy a legkülönbözőbb biztonságtechnikai szolgáltatások révén.

³⁷ KEREZSI Klára – NAGY Veronika: A rendészettudomány kritikai megközelítése. In: BODA József – FELKAI László – PATYI András (szerk.): Ünnepi kötet a 70 éves Janza Frigyes tiszteletére. Budapest, Dialóg Campus, 2017. 277–278.

³⁸ 1744/2013. (X.17) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023).

³⁹ FINSZTER Géza: *A rendőrség joga*. Budapest, Duna Mix Kft., 2012. 253.

⁴⁰ KEREZSI Klára – PAP András László: A bűnözés és a bűnözés kontroll jövője. In: FINSZTER–SABJANICS (szerk.) i. m. 573.

A magánbiztonság „alaptörvényének” számító Szvmt.⁴¹ preambuluma alapján azt mondhatjuk, hogy a magánbiztonságba beleértett személy és vagyonvédelem, valamint magánnyomozás olyan szolgáltatások, amelyek révén az egyén személyhez fűződő jogainak hatékonyabb védelmével a közrend, közbiztonság fenntartásához járul hozzá. Nem túlzás azt kijelenteni, hogy magánbiztonság nélkül nincs kiegyensúlyozott közbiztonság, ezért felmerül az állam felelőssége a magánbiztonság szabályozási és működési feltételeinek a megteremtése kapcsán. A közbiztonság magánbiztonsággá alakulása kapcsán számos kétely, félelem fogalmazódik meg. Ezek vagy abból táplálkoznak, ha a közjog nem jelöli ki a magánbiztonság működésének pontos térreumát, a másik pedig az, ha a magánbiztonság nem szakmai hozzáértéssel és felelősséggel teljesíti feladatát.⁴²

Világszerte tapasztalható tendencia, hogy a magánbiztonsági szolgálatok szerepe folyamatosan növekszik a rendészet rendszerén belül. A magánbiztonsági cégek specializálódnak egyes tevékenységfajtákra, hatékony, eredményes támogatást felkínálva az állami szereplők számára. Napjainkban felértékelődik a piaci alapon szerveződő és rugalmas, de joghoz kötötten tevékenykedő magánbiztonsági szektor. Mégis nagyon keveset tudni a hazai magánbiztonsági piacról, pedig Magyarországon nagyságrendileg közel 100 000 kiadott személy- és vagyonőri igazolványt tart nyilván a rendőrség, a működési engedélyesek köre pedig meghaladja az ötezret. Jelen tanulmány nem kíván részletesen foglalkozni a magánbiztonság szabályozásának, szervezetének és működésének a feltárásával, hiszen ez önálló kutatás tárgyát kell képezze, pusztán a terület jelentőségét szeretné néhány számadat, tény és releváns gondolattal révén megvilágítani.

A kiadott igazolványok számának alakulása 2010–2017.

év	kiadott igazolványok száma	visszavont igazolványok száma	érvényes igazolványok száma az időszak végén
2010	16 429	10 933	133 360
2011	36 570	10 994	141 698
2012	35 030	994	122 151
2013	20 125	521	127 338
2014	16 526	436	122 754
2015	11 530	453	118 495
2016	26 616	373	104 187
2017. év I. félév	12 374	121	98 261

Forrás: ORFK Rendészeti Főigazgatóság hivatalos írásbeli tájékoztatása alapján (2017. november 6.)

⁴¹ A személy és vagyonvédelmi, magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény.

⁴² FINSZTER Géza: Közrend – közbiztonság – jogbiztonság (2000–2015). In: FINSZTER–SABJANICS (szerk.) i. m.151.

A kiadott működési engedélyek számának alakulása 2010–2017.

év	kiadott működési engedélyek száma	visszavont működési engedélyek száma	érvényes működési engedélyek száma az időszak végén
2010	1851	1258	13 064
2011	3345	1615	12 907
2012	1941	446	9205
2013	1119	242	8311
2014	1103	1292	7330
2015	1086	829	6637
2016	1693	718	5452
2017. év I. félév	817	242	5260

Forrás: ORFK Rendészeti Főigazgatóság hivatalos írásbeli tájékoztatása alapján (2017. november 6.)

A személy- és vagyonőri igazolvánnyal rendelkezők száma rohamosan csökken, hat év alatt több, mint 40 000 fővel. A vagyonőri szakmában soha nem látott munkaerőhiány van, ami a szerződésben vállalt és a törvényes feladatellátást is veszélyezteti. Amennyiben elfogadjuk a fent említett tételt, hogy a magánbiztonság a közbiztonság fontos szolgáltatója, akkor a közbiztonság szerveinek a tehermentesítése kerül veszélybe.

A magánbiztonság tekintetében számos aktuális, megválaszolásra váró kérdést vet fel Balla Zoltán vonatkozó írásában, például, hogy meddig terjeszkedhet a magánbiztonság; Működhet-e civil rendészeti szerv állami legitimáció hiányában; vagy lehet-e közhatalmi joggal felruházni a civil rendészetet?⁴³

A növekvő igény és fontos szerep ellenére a terület rendkívül ingoványos, számos anomália teszi szinte kilátástalanná a törvényes és hatékony működést a magánbiztonságban. A személy- és vagyonvédelem, magánnyomozás hatályos szabályozása⁴⁴ ezer sebből vérzik, a Személy- és Vagyonvédelmi, Magánnyomozói Szakmai Kamara immár kötelező tagság nélkül alkalmatlan a küldetésének a teljesítésére, nem beszélve a személy- és vagyonvédelmet átható „féllegális” működési megoldásokról. A téma kapcsán említett kérdések, anomáliák, releváns körülmények tudományos igényű feltárása nem várthat magára tovább.

4. Fókuszbeszélgetések és interjúk

Az alábbiakban három általam kezdeményezett fókuszbeszélgetés (Sarkad – Békés megye, Tata – Komárom-Esztergom megye, Bicske – Fejér megye) konklúzióit és az ezekhez szorosan kapcsolódó személyes mélyinterjúk alkalmával elhangzottakat törekszem összefoglalni. A több mint 20 személyes interjú, valamint a három fókuszbeszélgetés eltérő árnyalatait mutatták egyazon témakörnek, mert utóbbi esetben aktív diskurzus

⁴³ BALLA i. m. 23–26.

⁴⁴ A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII törvény.

alakult ki egy-egy általam felvetett téma kapcsán, mindenki hozzátett valamit az elhangzottakhoz vagy éppen eltérő megközelítéseket tapasztaltam ugyanazon kérdésre adott válaszokban.

A fókuszbeszélgetések mindhárom alkalommal a rendőrség épületében kerültek megrendezésre,⁴⁵ jelen tanulmány szerzőjének a moderálása mellett. A cél valamennyi beszélgetés során azonos volt: feltérképezni az adott település közrendjének aktuális helyzetét, megismerni az ezt alakító szereplőket és különösen a közöttük megvalósuló együttműködést. A diskurzus leginkább az együttműködés részleteiről, pozitív és negatív körülményekről, jó gyakorlatokról és gátló tényezőkről szólt.

4.1. Fókuszbeszélgetés, Sarkad (Békés megye)

Részvevők:

- Auer György rendőr ezredes, rendőrkapitány
- Pintér Magdolna jegyző,
- Szabó László alpolgármester,
- Sárosi Máttyás (a Veres Ferenc Polgárőr egyesület titkára, a rendszerváltás óta önkormányzati képviselő),
- Kovalovszki András (Sarkadi Polgárőr Egyesület alelnöke),

Sarkad városa Békés megyében található, a Sarkadi járás központja, Gyulától mintegy 15 km-re északkeletre, a román határ közvetlen közelében helyezkedik el, lakossága 2017-ben 10 200 fő.

Mint kiderült, Sarkad jó közbiztonsággal rendelkező település: 10 éve mintegy 600 bűncselekményt követtek el, ez mára 350-ra redukálódott, ami nagyban köszönhető a jogszabályi környezet kedvező változásának (szabálysértési és büntető jogszabályok szigorodása, pl. gyorsított bíróság el állítás intézménye). A rendőrkapitányság a megyei bűnügyi statisztika tekintetében az első 3 legjobb településben szokott szerepelni. 11 település és 572 km² tartozik a kapitányság illetékességi területéhez. A határ közelsége nem hat érdemben a település közbiztonságának az alakulására.

A rendőrkapitány 2005 óta vezeti a helyi rendőrkapitányságot, ez idő alatt rendszeressé tette, hogy minden testületi ülésen ott van, így nagyon sok releváns információhoz jut, a felmerülő problémákat lehetőség szerint igyekeznek megoldani. Havonta találkozik a polgármesterrel, a jegyzővel és a járási hivatal vezetőjével. Auer György ezredes azt is elmondta, hogy az önkormányzattal, a polgárőrséggel és a határrendszeti kirendeltséggel is kölcsönösen előnyös kapcsolat, jó az információáramlás. A korrekt kapcsolatot az együttműködés legfontosabb előfeltételének tartja. Kiemelte, hogy a mezőri szolgálat rendkívül hasznos, egyben nagy segítség a rendőrség számára, sőt mindenhol kellene, szinte megkerülhetetlen. Azonban sajnos ez is pénz kérdése, ezért itt a járásban csak 11-ből 1 településen működik. A társadalmi elfogadottsága is jó, be-

⁴⁵ Köszönöm Auer György r. ezredes, Balázs Sándor r. alezredes és Friedrich Gábor r. ezredes, kapitány urak segítségét a beszélgetések megszervezéséhez és lebonyolításához

került a köztudatba és a földtulajdonosi hozzájárulást is kezdik elfogadni. Ezzel szemben a közterület-felügyelet kapcsán negatív attitűd érzékelhető az emberek részéről.

A rendőrség vonatkozásában nehézséget jelent, hogy a járászékhely településen nincsen körzeti megbízotti szolgálat, hanem itt ún. 'URH-s vonulós rendőr' megy a helyszínre. Ugyanakkor vidéken különösen nagy jelentősége van a bizalomnak, annak, hogy a rendőr adott esetben becenévről ismer mindenkit. Szabó László alpolgármester, a település köztisztviselőként álló nyugalmazott háziorvosa kiemeli, hogy a 'mindenki ismer mindenkit' elv erősíti a bizalmat. Sarkadon és környékén pedig komoly bizalom van a rendőrség iránt, mert egy valóban polgárbarát rendőrség működik.

Itt jelzem, hogy a nemzetközi szakirodalomban ismert a bizalomépítést a közép-pontba helyező rendőrségi modell (*reassurance policing*), amely a lakosságban élő bűnözési félelemre kíván hatni.⁴⁶

Visszatérve a Sarkadon megvalósuló rendészeti együttműködésre, talán szokatlan, hogy két polgárőr egyesület is működik egy ekkora településen, ugyanakkor a rendőrkapitány azt mondja, hogy így legalább az egyik egyesület biztosan tud segíteni, amikor szükség van. A 11 településen egyébként 9 polgárőr egyesület található. Érdemi segítséget jelentenek az önkormányzati rendezvények biztosításában, különösen az 500 közfoglalkoztatott munkabérének kifizetésénél és rendőrségi felkérésre. A rendőrség ugyan nem preferálja a közös szolgálatellátást, de a 'több szem többet lát' elv így is érvényesül. A polgárőr vezetők –Sárosi Mátyás és Kovalovszki András – leginkább a polgárőrség problémáira hívták fel a figyelmet a beszélgetés során, egyebek mellett a toborzás nehézségeire, a motiváció hiányára, a túlzott bürokráciára, a polgárőrök képzettségével kapcsolatos hiányosságokra. Talán az önkéntes tűzoltó egyesületek mintájára közösségalkotás irányba lehetne a megoldás, de valakinek minden településen a „háttára kell vennie”, elkötelezett polgárőr vezetők kellene, szól a résztvevők véleménye. Jelen tanulmány szerzője – az OPSZ országos elnökségének tagja – személyes tapasztalata szerint országosan visszatérő problémák ezek.

Pintér Magdolna jegyző asszony ismertette, hogy körülbelül 10 éve városőrség működött Sarkadon, amit az állam finanszírozott. A pólóba és láthatósági mellénybe bújtatott közfoglalkoztatottak felszerelése a zseblámpa volt, visszatartó ereje az említett személyeknek a közterületi jelenlét okán volt kimutatható. Aztán elapadt az állami forrás, a városőrség megszűnt. A korlátozott anyagi lehetőségek miatt nincs jelenleg közterület-felügyelet a településen. Az önkormányzat ezért mindenben támogatja a rendőrséget, legyen az szolgálati lakás a rendőröknek vagy szükséges fejlesztésekhez hozzájárulás. A jegyző kiemelte az önkormányzat szerepét a koordinációban, valamint az információáramlás jelentőségét. A heti polgármesteri fogadóóra után a polgármester azonnal jelzi a rendőrkapitány felé a sürgős, azonnali intézkedést igénylő ügyeket. A településen 25 kamera működik (képrögzítő), amely komoly visszatartó erővel bír és rendkívül hasznos támasz a bűnüldözési munkában, ugyanakkor nincs kellő kapacitás a kamerafelügyelésre.

⁴⁶ KEREZSI–NAGY i. m. 280.

Polyák Zsolt rendőr dandártábornok, Békés megyei rendőrfőkapitánnyal készített interjú tapasztalatai szorosan kapcsolódnak előbbi fókuszbeszélgetéshez.⁴⁷

A főkapitány egyetértett azzal a megközelítéssel, hogy a rendőrség nélkül az önkormányzat nem tud stabil helyi közbiztonságot létrehozni, ugyanakkor a rendőrség sem lehet sikeres hatékony önkormányzati együttműködés nélkül. A települések közbiztonsági stratégiájának kialakításába érdemben be kell(ene) vonni a rendőrséget. A rendőrség ugyanezt a gesztust gyakorolja 'ellenkező előjellel', a közbiztonsági egyeztető fórumok rendszerének életre hívásával. Ezen fórumokon szerzett tapasztalatok alapján készül a megye közbiztonsági stratégiája. Az önkormányzat–rendőrség kapcsolat általában jó, sőt sok helyen kiváló. Különösen fontos politikától függetlenül az együttműködést. Több helyen probléma, hogy az együttműködési megállapodás aláírását követően lanyhul a szándék az együttműködés tényleges gyakorlati megvalósítására. Olyan kiválóan képzett, felkészült és olvasott rendőri vezetőkre van szükségünk az egyes településeken, akik bizonyítják, hogy náluk senki nem ért jobban a település közbiztonsághoz. Az 'uram-bátyám' megközelítés helyett korrekt együttműködés és egészséges egymásra utaltság kell.

Az önkormányzatoknak csak egy töredéke ismerte fel a felelősségét a helyi biztonság körében. Békés megyében 75 település van és csak a tehetősebb önkormányzatok áldoznak jelentős mértékben a biztonságra, hoznak létre saját rendészetet. A szándék erősödik, mintha most kezdenék felfedezni a szerepüket és a téma jelentőségét. Éppen ezért Polyák főkapitány nagyon fontosnak tartaná a célzott tudatosítást, felkészítést, hogy miként kezdjenek neki a helyi közbiztonság erősítésének vagy éppen önkormányzati rendészet létesítésének. Szinte nógatni kell az önkormányzatokat, hogy éljenek az Mötv.⁴⁸ és Erftv.⁴⁹ által kínált felhatalmazással, de a szervezetalakításnak az anyagi lehetőségek szabnak a leggyakrabban határt. Az önkormányzatok is úgy vannak talán ezzel egy kicsit, hogy ha a vidéki embernek fáj a foga, akkor a körzeti megbízott (a továbbiakban: KMB) majd megoldja a problémát.

A nehézségek és az aktuális kihívások (létszámhiány, határszolgálat) ellenére egyre szebb eredményekről tudott beszámolni a rendőrfőkapitány. Míg 2012-ben nagyságrendileg 16 000 bűncselekményt követtek el Békés megyében, addig tavaly mindössze 6123-t és a szervezeti teljesítményértékelés alapján is kiemelkedő a megye rendőri teljesítménye. A siker egyik legfontosabb összetevője a kommunikáció, vallja a főkapitány, ezért a vezetőtől a végrehajtó állományig mindenki számára prioritás kell legyen. Ezzel kapcsolatosan legalább fél éves gyakorisággal fórumot kell tartani és állandó informális kapcsolattartásra van szükség, valamint a kapitánynak ott kell lenni az önkormányzati közmeghallgatáson, illetve lehetőség szerint a képviselőtestületi üléseken is. Mintegy három évbe telt, hogy a településvezetők megértésék: bármilyen közbizton-

⁴⁷ Nagyon köszönöm Polyák Zsolt rendőr dandártábornok, Békés megyei rendőrfőkapitány úr készséges támogatását a kutatás lefolytatásához.

⁴⁸ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény.

⁴⁹ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény.

ságot érintő probléma van, azt azonnal jelezzék a rendőrnek. Van olyan kapitány, aki naponta beszél a polgármesterrel.

Polyák dandártábornok ezen túlmenően 2013-ban a főkapitányság pszichológusainak közreműködésével készítettett egy pillanatfelvételt az állomány hangulatáról és motiváltságáról, amely vizsgálatot 2016-ban újra elvégeztek. A tapasztalatok felhasználásával kommunikációs tréningeket szerveztek a pszichológusok és a sajtós munkatárs bevonásával. A tréningek fő célja a motiváció erősítése, a munkahelyi jó hangulat megteremtése, annak ösztönzése, hogy a megye minden rendőre sajátjának érezze a feladatot, azonosulni tudjon vele. A körzeti megbízottaknak hatalmas szerepük van a lakossággal való kapcsolattartás terén, kulcsszereplők a rendőrség megítélése kapcsán, ezért valamennyi megyebeli KMB elvégezte a megyei főkapitány által bevezetett tréninget. Egy jó KMB alapos helyismerettel rendelkezik, ambiciózus tenni akarás van benne és olyan, mint a házi orvos, akihez bármivel lehet fordulni hozzá. A település lakóközösségének bizalmát elnyerni úgy lehet, ha munkaidejének túlnyomó részén (75%) közterületen teljesít szolgálatot. A megyében működő közterület-felügyeletet esetében problémát jelent és az együttműködést is jelentősen korlátozza, hogy a munkaidő megegyezik a hivatali idővel és így a nap kétharmada, délutántól reggelig nincs lefedve. A kényszerítő eszközök alkalmazása a főkapitány szerint neuralgikus kérdés a közterület-felügyeletet kapcsán, ezért vállalta a rendőrség, hogy képzéseket tartanak a felügyelőknek.

A többi együttműködő partner közül ki kell emelni a polgárőrséget, akikkel kiváló viszonyt ápol a rendőrség. A békési főkapitány ösztönzésére Békés megye élen jár az ifjú polgárőrök toborzásában is, 2017. év végéig 80 ifjú polgárőr tett esküt, akik jórészt a Békéscsabai Szakképzési Centrum tanulói. A fiatalítás különösen fontos a polgárőrség számára, hangsúlyozta a főkapitány, különben kialakul egy szinte áthidalhatatlan generációs szakadék a fiatal átlagéletkorú rendőrség és az idős polgárőrök között.

Meghatározóbb szerepe lehetne a vagyoni védelmi vállalkozásoknak, ha jobban felkészített állománnyal és infrastruktúrával, minőségibb szolgáltatást nyújtanának. Ebben elmaradás tapasztalható a vihársarokban. Évente egyszer leülnek egy asztalhoz megbeszélni a rendőrség és a magánbiztonság aktuális kérdéseit és ugyanezt teszik a vadászkamara esetében is.

4.2. Fókuszbeszélgetés Tata (Komárom-Esztergom megye)

Résztvevők:

- Friedrich Gábor, rendőr ezredes rendőrkapitány,
- Rigó Erik Derik Kft., vagyoni védelmi vállalkozás tulajdonosa,
- Szkubán József, Tatai Polgárőr Egyesület képviselője,
- Horváth Róbert, Tata közterület-felügyelet vezetője

Tata városa Komárom-Esztergom megyében található, a tatai járás központi települése, lakossága megközelítőleg 24 000 fő.

A Tatai Rendőrkapitányság illetékessége 10 település, 307 km², a rendőri körzet összlakossága: 38 488 lakos. Valamennyi településen van körzeti megbízott, akihez 1 vagy 2 település tartozik. A Tatán 2016-ban elkövetett bűncselekmények száma: 522 (3,54% emelkedés 2015 képest), de a közterületi kiemelt bűncselekmények száma jelen-

tősen csökkent, pl. a garázdaság 17-ről 7-re, lopások száma pedig 30%-kal esett vissza. Ezek az adatok nagymértékben hozzájárulnak a szubjektív biztonságérzet javulásához. Ugyanakkor a bűncselekmények 81,43%-t a székhelytelepülésen követték el (2015: 79,51%), a községek bűnügyi fertőzöttsége javul, a városban kicsit rosszabb a helyzet. Ezzel egyidejűleg az intézkedési kultúraváltás jegyében a helyszíni bírságolás csökkenő tendenciát mutat. A rendőrség rendelkezik azzal a felhatalmazással és eszközrendszerrel, amellyel hatékonyan fel tud lépni a helyi közbiztonságért, fogalmaz Friedrich ezredes. Nem szabad elfelejteni, hogy a rendőrségnek kettős elvárásrendszernek kell megfelelnie: 1.) BM–ORFK–MRFK; 2.) a lakosság és az önkormányzat. A két rendszer prioritásai közel azonosak, azonban statisztikával nem minden mérhető, ugyanakkor a rendőrség megítélésének az alapja a statisztika, ezért itt érzékelhető bizonyos diszsonancia.

Az M1 autópálya közelsége befolyásolja a bűnözés alakulását (utazó bűnözés), illetve az autópályákon elkövetett jogsértések is jellemzőek, de ez elsődlegesen nem kapitánysági hatáskör.

Friedrich Gábor tatai rendőrkapitány rámutatott, hogy a biztató eredmények mellett vannak nehézségeik: a nyomozó létszámihiány (javuló létszámadatok ellenére: 59 hivatásos, 9 közalkalmazott), az utánpótlás elégtelensége, nincs érdemi válogatási lehetőség. A terhek enyhítésére 4 M Ft támogatást kap a rendőrség az önkormányzattól a közterületi túlszolgálati órák kifizetésére. Közben a terhelés folyamatosan fokozódik, a saját kezdeményezésű intézkedések 64%-al emelkedtek, Tevékenység Irányító Központ (TIK) általi küldések pedig 16%-kal.

A tatai rendőrség szemüvegén keresztül a partnerekkel folytatott együttműködés nélkülözhetetlen, mert stabilabbá teszi a közbiztonságot, nélkülük 'fogcsikorgatás' az egyes települések biztonságának megteremtése és fenntartása, foglalta össze a kapitány. Hozzáteve, hogy semmiképpen nem rivális a közterület-felügyelet, kiváló és korrekt a kapcsolat, partneri a viszony, mindig számíthat a rendőrség a felügyelet támogatására és az komoly tehermentesítő tényező.

A Tatai Polgárőr Egyesület részéről 2016 évben 46 rendőrséggel közös szolgálat során, 201 polgárőr, 1300 órában vett részt. Szkubán József polgárőr elmondta, hogy a Tatai Polgárőr Egyesület 17 fővel működik, ebből 12 fő aktív, az új tagok toborzása nagyon nehézkes, ezért folyamatosan csökken a létszám, s már nem tudnak előre tervezett állandó havi beosztást sem készíteni. Az embereknek nincs szabad ideje, ezért az önkéntes munka emiatt háttérbe szorul. Az egyesület a bűnmegelőzésben történő aktív részvételt tekinti elsődleges küldetésének, amelyhez kiterjedt együttműködési hálót építettek ki. Azonban egyre növekszik a feljük megfogalmazódó elvárás és adminisztrációs teher, emiatt több polgárőr egyesület meg is szűnt a környékben. A számtalan rendezvény mellett az egyes hatóságok is növekvő számban elvárják, számítanak rá, hogy közreműködjenek. Az egyesület lehetőségei, erőforrásai nagyon korlátozottak, például saját gépjárműveikkel mennek szolgálatba és a támogatás 50%-át a helyiségbérletre fizetik ki. Az egyesület legfőbb támogatója az önkormányzat.

Rigó Erik cégtulajdonos szerint (Derik Hungária Kft.) a magánbiztonsági cégeknek nagy jelentősége van a bűnmegelőzésben, ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy ez egy profitorientált alapon működő üzleti tevékenység (egészen más, mint a rendőri munka), amely jelentős hozzáadott értéket képvisel az egyes állampolgárok tulajdo-

nának védelmében és a települési biztonság megeremtésében, komoly tehermentesítő erő. A magánbiztonsági vállalkozások legkülönbözőbb szolgáltatásai – biztonságtechnikai rendszerek, kamerák telepítése, távfelügyelet és kivonuló szolgálat – nagyban javítják a közbiztonság helyzetét. Rigó Erik, aki korábban maga is tatai rendőrkapitányként szolgált, elmondta, hogy a cég használaton kívüli kameráit át szokták adni a rendőrségnek, amelyek felszerelése jelentős visszatartó erőt jelent a bűnelkövetők számára a város bizonyos pontjain.

A magánbiztonságra egyre nagyobb szükség lesz a magánvagyon hatékony védelme és a tulajdonvédelem iránti fokozódó igény okán. A működés jogszabályi keretei azonban nem megfelelőek, ugyanis a gyakorlat oldaláról úgy néz ki, hogy a 'fekete munka' megöli a legálit. Bruttó 200 000 Ft-os munkabérért már nem talál embert, mert ha minimálisan többet fizetnek feketén, akkor odamegy a vagyonőr. Felmerül a megbízó felelőssége, aki minőségi szolgáltatást vár el, de a megfelelő ellenértéket nem szeretné megfizetni. A rendőrségnek a személy- és vagyonvédelmet érintő szakmai felügyeleti tevékenység ellátására kevés kapacitása van, az ellenőrzések kimerülnek a gyors adminisztratív kontrollban.

Horváth Róbert a Tatai Közterület-felügyelet vezetője elmondta, hogy a város fő elvárása a szervezettel szemben, hogy legyen rend és tisztaság a városban. Statisztikai nyomás, bírságolási kényszer nem fogalmazódott meg soha az önkormányzat részéről, ennek megfelelően minden évben 0 Ft a betervezett bírságbevétele. A fő probléma, hogy vezetővel együtt 3 fővel látják el feladataikat (1 fő betöltetlen státusz). Mintegy 250 000 Ft a beiskolázás, 350 000 Ft a felruházás költsége, de minimálbérért szinte senki nem akar eljönni, hogy a munkája kapcsán szidják a rokonságát. Tatán hozzávetőleg 55 fő hajléktalan él, de közülük 10 fővel van gondja a felügyelőknek, mert ők közösségi együttélésre alkalmatlanok. Intézkedéseik során a fokozatosság elve alapján járnak el: megelőzés, felszólítás, figyelmeztetés, majd csak ez után kerül sor szankcionálásra. A felügyelők nem használnak bilincset és rendőrbotot, mert Tatán nincsen rá szükség. Községi együttélést szabályozó önkormányzati rendelet nem született, közterület használatára vonatkozó rendelet igen. Ami a felügyelet aspektusából érzékelhető hiány: a zöld területen parkolás szabályozása. A kamerarendszer kezelése a rendőrségi létszámlhiány miatt, a közterület-felügyelet feladata, holott a rendőrség is számos alkalommal használja a felvételeket. A kamerarendszer fejlesztése és üzemeltetési terheinek megosztása fontos téma kellene legyen a közeljövőben. Az egyes rendészeti feladatokat ellátók tekintetében a felügyelet vezetője elmondta, hogy a Tatához tartozó külterületek biztonságának fokozása érdekében mezei őrszolgálat bevezetését fontolgatta az önkormányzat, azonban 7-8000 Ft/HA mezőri járulékot kellett volna viselniük éves szinten a gazdáknak, ami komoly ellenállásba ütközött. Tatán ugyan lekerült a napirendről a mezőőrség felállítása, ugyanakkor Neszmélyen működik. Tatán az Öreg Tó Halászati Kft. által alkalmazott halászati őr is tevékenykedik.

Az együttműködés kapcsán Horváth Róbert megerősítette a rendőrkapitány véleményét. 2007 óta látja el feladatát, azóta rengeteget javult a helyzet minden szempontból, a sikeres együttműködés kulcsa a formális és informálisan kapcsolattartás, napi, élő a kapcsolat és rivalizálásnak nyoma sincs. Közös szolgálatokat az eltérő képzettség, taktilai és intézkedéskultúra miatt nem preferálják, de percekben belül kisegítik egymást.

A fókuszbeszélgetést követően személyes interjút készítettem Michl Józseffel, Tata polgármesterével is, hogy megismerjem a városvezető álláspontját az önkormányzat szerepéről a helyi közbiztonság alakításában.

A polgármester kiemelte, hogy a város közterületeire telepített kamerarendszer bővítése prioritás, emellett folyamatos az igény a közterület-felügyelet bővítésére, létszámnövelésre. Azonban a közterület-felügyelők köztisztviselőként történő alkalmazásnak szinte túlzott terhei vannak. Az önkormányzat által életre hívott és működtetett felügyelet küldetése a közterületek rendjének és tisztaságának a fenntartása, továbbá a tudatosítás és aktív részvétel a közlekedésbiztonság fokozásában. Előbbiek mellett fontos még az engedély nélküli közterülethasználat és az illegális szemétkerakás elleni hatékony fellépés. A polgármester szerint a polgárőrök nagyon tisztességes, elkötelezett emberek, azonnal segítenek, nagy szükség van rájuk. Fontos lenne a feltételrendszerük javítása és a fiatalok 'behúzása' a polgárőri feladatok ellátásába.

A rendőrséggel kimondottan jó a kapcsolatot ápol az önkormányzat és ebben főszereplő a fiatal, agilis tatai kapitány – Friedrich Gábor – és a kiváló megyei főkapitány, Farkas Gábor rendőr dandártábornok és az önkormányzat is mindent megtesz ennek érdekében. Példának okáért szolgálati bérlakásokat adnak a rendőröknek és kifizetik a közterületi túlóráikat. A képviselőtestület küldetésnek tekinti a lokálpatriotizmus, a városhoz kötődés erősítését, otthonnak tekintse a várost minden polgára, így a rendőr is.

Sok minden nem pénz kérdése. Egy rendőri vezető elmeséléséből tudtam meg, hogy Michl József polgármester a felesége által süttött bejglit vitt ajándékba, amikor meglátogatta a határon szolgálatot teljesítő megyei rendőröket.

Farkas Gábor dandártábornok Komárom-Esztergom megye rendőrfőkapitánya készséggel vállalta a személyes interjút.⁵⁰ A főkapitány véleménye szerint a települések biztonságának a megteremtésében a rendőrség mellett jelentős szerep jut a vagyonsvédelmi vállalkozásoknak, akik tevékenységükkel kialakították a magántulajdon védelemének hatékony és többrétű eszközrendszerét, továbbá a tőkeerős vállalkozások infrastruktúrájának biztosításával, a vállalati lopások visszaszorításával jelentős tehermentesítő erőt jelentenek a rendőrség számára.

A megyei rendőrfőkapitány szerint az önkormányzat különösen fontos szereplő a települések közbiztonsága szempontjából, legfőképpen a közösségi együttélés szabályainak kidolgozása és betartatása vonatkozásában. Példaként a dandártábornok a tatabányai ún. garázs-kocsmák bezárását hozta fel. Számos olyan elem tartozik ebbe a körbe, amely a település lakosságának komfortérzetét, szubjektív biztonságérzetét jelentősen befolyásolja, mint pl. a hajléktalanok, kéregetők, renitensek vagy az illegális szemétkerakás.

Amennyiben az emberek ismerik, tudják, hogy az önkormányzat szabályozza a közösségi együttélés alapvető szabályait, valamint ennek betartatásáról saját szervezet révén gondoskodik is, akkor az a rendőrség számára könnyebbé válik, hiszen a karosszerialakatos szomszédjai nem a rendőrségre mennek és nem a rendőrtől várják a megoldást a rácsálók elszaporodása esetén.

⁵⁰ Nagyon köszönöm Farkas Gábor dandártábornok, Komárom-Esztergom megyei rendőrfőkapitány úr készsége támogatását a kutatás lefolytatásához.

Ezért különösen meghatározó kiindulópont, hogy ami önkormányzati hatáskör, azt rendezze az önkormányzat. A rendőrség aspektusából és a település biztonsága szempontjából rendkívül fontos önkormányzati feladat a kamerarendszer kiépítése és működtetése, a települési rendezvények megfelelő előkészítése, lebonyolítása.

A közterület-felügyelet/önkormányzati rendészet fontos partnere a rendőrségnek. Ez megnyilvánul egyrészt a közös szolgálatellátásokban, de legalább ennyire jelentős a kamerarendszer figyelése. A főkapitány létszámarányos normatív támogatást tartana megfelelő megoldásnak, mert véleménye szerint hasznos lenne, ha minden nagyobb településen (5 000-10 000 fős lakosság felett) lenne önkormányzati rendészet. Tatán éppen a rendőrség javaslatára került életre hívásra a közterület-felügyelet.

Gyakran felmerül a kérdés, hogy a külterületek biztonságára a rendőrség miért nem fordít nagyobb kapacitást? A válasz többért: egyrészt a rendőr nem rendelkezik megfelelő gépjárművel (terepjáróval), hogy kimenjen a mezőgazdasági termőterületekre, nem rendelkezik szaktudással, hogy megvizsgáljon egy hatalmas mezőgazdasági gépet vagy öntözőberendezést és talán szabad kapacitása sem biztos, hogy van erre. Azonban az önkormányzat által működtetett mezei őrszolgálatnak ez éppen a profiljába vág.

A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata, együttműködése kimondottan jó, erről tanúskodik, hogy a rendőrségről szóló aktuális önkormányzati felmérés eredményei alapján a megye rendőri szervei, egységei 4-4,73 közötti összegzett értékelést kaptak. A sikeres együttműködés főként a helyi szinten dől el, ezért a körzeti megbízottjainkat oktadjuk arra, hogy kellő udvariassággal közeledjen az önkormányzat felé. A KMB-s munkatársakkal szemben elvárás, hogy heti egy-két alkalommal menjen be a polgármesteri hivatalba, és legalább kéthetente beszélje meg az aktuális helyi közbiztonságot érintő kérdéseket a polgármesterrel. A főkapitány szerint gesztusokat kell gyakorolni kölcsönösen.

Farkas dandártábornok úr nem rejtette véka alá azon véleményét sem, hogy nem ért egyet az elfogadási kötelezettséggel terhelt éves kötelező rendőri beszámolóval az önkormányzatok irányába, ugyanis ebben a formájában nem érdemi fokmérő, hanem egy változtatásra szoruló intézmény. Az álláspontja szerint egy tájékoztatót kellene adni, tudomásul vétel mellett, hiszen a jelenlegi rendszerben a rendőrvezető beszámolója és annak elfogadása a politikai küzdelem, csatározás részévé válhat, ahogy számos példa is felhozható erre.

4.3. Fókuszbeszélgetés, Bicske (Fejér megye)

Résztvevők:

- Balázs Sándor r. alezredes, kapitányságvezető, Bicske
- Pálffy Károly polgármester
- Pató Ferenc, a Polgárőr Egyesület vezetője
- Benedek Imre (Eurovéd Kft)

A Bicskei járáshoz 16 település tartozik, lakosság száma mintegy 40 000 fő, a járásközpont Bicske 13 000 fős település. Javuló közbiztonsági helyzetről ad tanúbizonyságot az utóbbi évek bűnügyi statisztikája, de az itt élők szubjektív közbiztonságérzete is folyamatosan javult.

A bicskei rendőrkapitányság vezetője, Balázs Sándor 1988-ban kezdte rendőri pályafutását számos területen és beosztásban dolgozott, majd 2002–2010 között szülővárosában Szabadszálláson polgármester lett. Ezen 8 év alatt is mindvégig szem előtt tartotta a rendőri tapasztalatait, külön jutalmazási rendszert alakított ki a szabadszállási rendőrök támogatására és életre hívta a városi bűnmegelőzési bizottságot, maga is tagja volt a helyi polgárőr egyesületnek. Nagyon hasznos tanulságnak tartja azt a 8 évet, mert megismerte az önkormányzatok álláspontját. Fenti előzmények után érthető, hogy miért lehet irányadó Balázs Sándor kapitány véleménye a helyi közbiztonság alakítása tekintetében. Meglátása szerint az önkormányzatnak nagyon komoly szerepe van, különösen meghatározó a rendszeres kapcsolattartás, a kommunikáció, az emberi kapcsolatok, az információ ugyanis rengeteget tud segíteni a rendőrségnek. Saját tapasztalata alapján az alezredes elmondta, hogy az önkormányzat is tudja motiválni a rendőröket, anyagi és nem csak anyagi eszközökkel egyaránt, sokszor egy jó szó, egy jutalom nagyon sokat jelenthet. Kiemelte, hogy a Fejér megyei közgyűlés egyedülálló díjat alapított: Salamon Lajos-díj, ami egyedülálló díjazás, elismerés az érintett településnek, így Bicske városának is. A kapitányság tárgyalójában, ahol a fókuszbeszélgetés zajlott, a következő ars poétika olvasható: Önkritikán alapuló kritika, emberi kapcsolatokban empátia. Törvényesség, emberségesség, tényszerűség, tisztesség! A kapitány nyitott a kreativitásra, büszkén mesélte, hogy a kerékpár-regisztráció Bicskéről indult; vagy a rendőrség napjára rajzpályázat hirdettek *Hogyan látom a bicskei rendőröket* címmel és a beérkező 400 rajz mindegyike pozitív üzenetet hordozott.

Pálffy Károly polgármester szerint az önkormányzat lehetőségei szerint mindent megtesz a rendőrségért, az megnyilvánul anyagi támogatás formájában (évente 1-1,3 M Ft), gépjárműhasználat, jutalmazás, elismerés (év rendőre díj). Nagy könnyebbség, hogy nem kell elmagyarázni a kapitánynak az önkormányzat prioritásait, hiszen ő maga is polgármester volt nyolc évig. A személyes kapcsolatoknak óriási jelentősége van. A településnek nincs közbiztonsági stratégiája a kapacitáshiány miatt. Az optikai kábelhálózat (2011-2012 évi) kiépítéséért cserébe 20 kamerás rendszer került kiépítésre a városban, amely azóta pályázati forrásból még 20 kamerával bővült, így mára összesen 40 kamera van a településen.

A város törekszik megfelelni a lakossági igényeknek az ésszerűség és a lehetőségek határain belül. A közterületfelügyelet és a mezei őrszolgálat felállítására dilemmát okozott a településen. A mezőőri szolgálat két fővel 2016 óta működik, és hasznos a tevékenységük, a külterületek biztonsága és többek között az illegális személtlerakás felderítése okán is. A mezőőri járulék (500 Ft/HA/év) bevezetése kapcsán nem volt negatív visszhang, elfogadták a gazdák, nagyon pozitív a mezőőrök fogadtatása és külön szerencsés, ha a mezőőr helybeli. A közterület-felügyelet létrehozása nehezebb dió volt Bicskén, a meghirdetett felügyelői állásokra alig volt jelentkező, nem tűnt kellően vonzóknak a felkínált 175 000 Ft-os bruttó bér. A felügyelet létrehozásának elsődleges indoka az volt, hogy a rendőrség kapacitásai végesek, a lakosok nem csak a rendőrségtől várják a megoldást bizonyos ügyekben, hanem az önkormányzattól. A városvezető elképzelése egy szolgáltató jellegű felügyelet működtetése, ugyanakkor a szervezetekkel kapcsolatos legkomolyabb probléma a finanszírozás, pontosabban az állami finanszírozás hiánya.

A helyi közbiztonság megteremtésében a rendőrség mellett a polgárőrség is fontos szereplő, amely szervezet munkáját szerény önkormányzati hozzájárulással támogatja a város, cserében számíthatnak a segítségükre a városi rendezvények biztosításában és a rendőrséggel közös szolgálatok ellátásában. Pató Ferenc a helyi polgárőr egyesület elnöke bemutatta, hogy 31 polgárőrből kb. 15 fő aktív, az önkormányzattal jó a kapcsolat, a rendőrkapitánysággal pedig egyenesen kitűnő. Sajnos irodájuk nincs, azonban 2 éve nyertek egy Suzuki Vitarát az OPSZ pályázatán. A rendőrkapitány elmondása esetén éjszaka is kérhetnek polgárőrt kiséget, mert akkor is készséggel mennek és rengeteget segítenek az iskolák környékének biztonságában és a gyalogos átkelőhelyek biztosításában.

Benedek Imre az Eurovéd Kft. tulajdonosa elmondta, hogy a jelenleg mintegy 100 fős vállalkozás 2001 óta működnek és érdemben kiveszik részüket a bűnüldözésből. Ennek alapja, hogy személyes jó kapcsolatot ápolnak az önkormányzattal és a rendőrséggel, ami jelentősen erősíti az információáramlást. A cégvezető egy érdekes helyzetre, anomáliára hívta fel a figyelmet. A kivonuló járőrszolgálattal rendelkező távfelügyelet szolgáltatást működtető vagyonvédelmi vállalkozás a polgári jogi szerződésben meghatározott kivonulási idő betartásával vállalja, hogy riasztás esetén a helyszínre érkezik. Amennyiben azonban útközben megállítja a rendőr, akkor nem tudja tartani a kivonulási időt és álláspontja szerint önhibáján kívül nem tudja teljesíteni, amit szerződésben vállalt, a felelősség azonban őt terheli.

5. Összegzés

A települések szintjén létrejövő közrend és közbiztonság rendkívül komplex tevékenység eredménye, amelynek megteremtésében különböző formában és mértékben több szereplő vállal részt. Az általános értelemben vett közbiztonságtól érdemes elhatárolni és önállóan is megvizsgálni, hogy mely szervezetek, személyek pontosan miként veszik ki a részüket a települések biztonságának a megteremtéséből. A releváns és aktuális empirikus kutatás eredményei alapján az alábbi fő konklúzióik rajzolódtak ki.

Az önkormányzatoknak a jogalkotó sokkal határozottabb szerepet szánt a helyi rendészet vonatkozásában, mint azt jelenleg magukra vállalnak az egyes települések. Számos önkormányzat nem veszt tudomást erről a felhatalmazásról, illetve tovább hárítja az ezzel kapcsolatos teendőket a rendőrségre, más önkormányzatok pedig nem kellő szakmaisággal kezelik a helyi közbiztonság ügyét. Az önkormányzati koordinációs szerepet erősíteni szükséges, erre fel kell készíteni az önkormányzatokat.

Az önkormányzati rendészet rendőrség által ellátott szakmai felügyeleti rendszere felülvizsgálatra szorul és az önkormányzati rendészet jelenlegi jogszabályi keretei nem elégségesek az önkormányzati rendészeti szervek eredeti küldetésének maradéktalan ellátására és a hatékony működéshez. A fragmentált szabályozás pontosítása, kiegészítése szükséges, ideértve az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek még hatékonyabb integrációját a rendészeti családba. A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolatrendszerében fontos elem a kötelező rendőrségi beszámoló az önkormányzatok felé, szintén felülvizsgálatra szoruló jogintézmény.

A helyi rendészeti együttműködés hatékonyságának fokozása lehetséges, amennyiben azt az érintettek partnerségen alapuló együttműködés keretében (komplementer rendészet) kívánják megvalósítani és minden fél aktivitást mutat ennek érdekében.

A polgárőrség országosan meghatározó szereplője lett a települések közbiztonságának alakításában, azonban számos olyan probléma, gátló tényező került a felszínre a kutatás során, amelyekre a további fejlődés és aktív szerepvállalás érdekében adekvát válaszokat szükséges adnia a szervezetnek.